Місячний Економічний Моніторинг України

№1 (183), січень 2016 року

Резюме

Тема місяця: 2015 рік

Політика: В грудні Європейська комісія рекомендувала Раді ЄС надати Україні безвізовий режим. Рішення про скасування віз може набути чинності в середині 2016 року, якщо Україна виконає взяті перед ЄС зобов'язання.

Реальний сектор: Реальний ВВП у третьому кварталі 2015 року зріс на 0,5% порівняно із попереднім кварталом. Це відображає зростання економічної активності в сільському господарстві, будівництві та транспорті, а також стабільність секторів нефінансових послуг.

Енергетичний сектор: В січні-листопаді 2015 року Україна імпортувала 13 млн тон вугілля на суму 1,5 млрд дол. США з Росії, США, Австралії та інших країн.

Сільське господарство: Верховна Рада змінила спеціальний режим ПДВ для сільськогосподарських виробників з 1 січня 2016 року, щоб знизити державну підтримку сектора.

Зовнішній сектор: Дефіцит рахунку поточних операцій у листопаді звузився до 0,1 млрд дол. США через нижчий дефіцит торгівлі товарами.

Фіскальна політика: Парламент ухвалив Державний бюджет на 2016 рік, який ґрунтується на змінах, внесених до Бюджетного та Податкового кодексу та інших законодавчих актів. .

Приватизація. За одинадцять місяців 2015 року надходження від приватизації склали лише 145 млн грн із запланованих 17 млрд грн.

Соціальна політика: Соціальні стандарти у 2016 році буде підвищено двічі (в травні та грудні), але в середньому за рік вони знизяться в реальному виразі.

Ринок праці: Зменшення реальної заробітної плати сповільнилося до 14,0% дпр внаслідок підвищення мінімальної заробітної плати та сповільнення інфляції.

Монетарна політика: Повний ІСЦ зріс на 0,7% дпм у грудні, що довело зростання цін у 2015 до 43,3% дпр.

Обмінний курс: В грудні міжбанківський обмінний курс рухався в проміжку 23-24 грн за дол. США.

Державний борг: Кабінет Міністрів наклав мораторій на погашення Єврооблігацій на суму 3 млрд дол. США Росії, що було заплановано на 31 грудня 2015 року.

Тема місяця: 2015 рік

ОГЛЯД 2015 РОКУ

2015 рік став для України роком багатьох перемог та програшів. Рік почався із великої ескалації військового конфлікту на Сході країни, що штовхнуло економіку до глибшої рецесії на початку року. Це призвело до стрімкого знецінення гривні, інфляції понад 40%, падіння промислового виробництва та скорочення внутрішнього попиту. Крихку макроекономічну стабільність було досягнуто в третьому кварталі 2015 року, а відновлення, найвірогідніше, буде дуже повільним. Уряд нарешті почав впроваджувати нагальні реформи, впровадження яких відкладали роками. Заходи з дерегуляції стали одним з найбільших успіхів в політиці уряду минулого року. Певного прогресу було досягнуто в запровадженні антикорупційних заходів, які водночас були повільними та потребують подальших дій та рішень. Запровадження пілотного проекту з електронних закупівель у 2015 році та ухвалення закону *Про публічні закупівлі* (який набуває чинності у 2016 році) є серед основних досягнень. Національний банк України перейшов до більш гнучкого обмінного курсу, хоча не скасував адміністративні заходи на валютному ринку. Банківська система зміцнилась, оскільки було ліквідовано проблемні банки. Бюджетна ситуація була сприятлива протягом року, оскільки висока інфляція сприяла додаткових надходженням від ПДВ та акцизів. Водночас уряд ну зміг ухвалити комплексну податкову реформу. В цілому, у порядку денному все ще залишається великий перелік реформ.

Політика

- У 2015 році в Україні не відбулось суттєвих змін в уряді. Водночас відносна політична стабільність була поставлена під загрозу наприкінці року, коли частина учасників урядової коаліції виступила за відставку уряду. Місцеві вибори, які відбулись у жовтні 2015 року, також відзначили зниження популярності партій, які є основними учасниками коаліції, що створило ґрунт для послаблення політичної стабільності у 2016 році.
- Неоголошена війна Росії проти України притихла протягом року. Останній великий наступ, що був здійснений контрольованими Росією бойовиками в районі Дебальцевого, закінчився в середині лютого укладанням другої Мінської угоди про припинення вогню. Процес політичного врегулювання не дав майже ніяких результатів, і війна в Донбасі перетворилася на тліючий конфлікт.
- Відносна політична стабільність та послаблення бойових дій дозволили владі почати довгоочікувані реформи. Зміни були здійснені або розпочаті у політичній та адміністративній сферах (децентралізація влади, реформа державної служби, підвищення прозорості), у правоохоронній сфері (перетворення міліції на поліцію, реформа прокуратури та судової системи), а також у економічній сфері (дерегуляція, реформа державних закупівель, податкова реформа). Однак реформи радше є недостатніми та повільними.
- Україна просунулася вперед на шляху європейської інтеграції. У грудні Європейська комісія (ЄК) рекомендувала Раді ЄС надати Україні безвізовий режим. Рішення про скасування віз для короткострокових поїздок може бути ухвалене в середині 2016 року, якщо Україна виконає взяті перед ЄС зобов'язання.
- Україні не вдалося отримати новий план Маршалла. У квітні в Києві відбулася конференція міжнародних донорів на чолі з ЄС, метою яких була підтримка реформ в Україні, але донори не взяли не себе жодних нових фінансових зобов'язань. Тим не менш, Україна отримала додаткову підтримку з боку МВФ. У березні МВФ схвалив чотирирічну програму розширеного фінансування (EFF) для України на загальну суму 17,5 млрд дол. США. У 2015 році Україна отримала перші два транші позики за Програмою на суму 6,7 млрд дол. США.

Реальний сектор

- Реальний ВВП за перші три квартали 2015 року знизився на 12,5% дпр. Втрата економічних зв'язків із Східним Донбасом частково пояснює падіння економічної активності. Різке скорочення внутрішнього попиту стало іншим важливим чинником рецесії в Україні. Різке зниження реального наявного доходу населення у відповідь на знецінення гривні пояснює втрату купівельної спроможності домогосподарств. Водночас чистий реальний експорт мав додатній внесок до зростання реального ВВП, оскільки реальний імпорт скоротився більше, ніж реальний експорт.
- Реальна валова додана вартість впала у всіх галузях економіки. Промислове виробництво знизилось на 14,4% дпр за одинадцять місяців 2015 року частково через руйнування та закриття окремих підприємств на окупованій території, переривання ланцюжків постачання та торговельні суперечки з Росією. Низький внутрішній попит призвів до нижчого виробництва в секторах, орієнтованих на внутрішній ринок, зокрема в харчовій промисловості.

Енергетика

- У 2015 році уряд продовжив підвищувати енергетичні тарифи в рамках реформи в сфері енергетики. Цей крок спрямований на зменшення енергетичних субсидій та впровадження ринкових цін на енергоринку. В березні Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕ), підвищила ціни на газ для промислових споживачів на 56% та тарифи на газ для населення у 2-6 разів в залежності від обсягів споживання. Найбільше

зростання відбулось для домогосподарств, що використовують газ для приготування їжі: ціна зросла в сім разів. Подальше зростання газових тарифів відбулось в квітні, а в травні тарифи на опалення було підвищено на 72%.

- НКРЕ в березні підвищила тарифи на електроенергію на 5-104% в залежності від обсягів споживання із середнім підвищенням на 34%. У вересні тарифи на електроенергію для домогосподарств зросли ще в середньому на 23%. Наступне підвищення тарифів заплановано на березень та вересень 2016 року та березень 2017 року. Підвищення тарифів на енергоносії поліпшило фінансове становище «Нафтогазу» та спонукало споживачів енергії застосовувати політику енергозбереження.
- На початку квітня «Нафтогаз України» та російський «Газпром» домовились про постачання газу в другому кварталі 2015 року за ціною 247,18 дол. США за тисячу кубометрів газу. У вересні ціну газу на четвертий квартал 2015 року було встановлено на рівні 227,36 дол. США. Це була важлива угода перед початком зимового сезону, оскільки вона дозволила Україні закупити достатньо газу для власного споживання та для потреб транзиту.
- У 2015 році Україна імпортувала 70% газу з Європи за допомогою реверсних постачань, таким чином зменшивши свою залежність від російського газу.
- У квітні Верховна Рада прийняла Закон «Про ринок природного газу». Закон розділяє функції операторів газової системи від видобутку та постачання газу, посилює незалежність регулятора та впроваджує вільне ціноутворення на газовому ринку.
- В червні Верховна Рада прийняла закон щодо прозорості у видобувних галузях. Закон зобов'язує видобувні компанії оприлюднювати інформацію щодо сплачених державних та місцевих податків, інших платежів, а також іншу інформацію про їхню виробничу діяльність, яка визначається Кабінетом Міністрів. Посилення прозорості на енергетичному ринку України сприяє боротьбі з корупцією в секторі.
- 20-21 листопада передача електроенергії в Крим з континентальної частини України була зупинена і частково відновлена у грудні.

Транспорт

- В лютому тарифи на вантажні залізничні перевезення зросли на 30% для всіх товарів, крім вугілля, тариф на яких зріс на 10%. Подальше зростання на 25% не було впроваджено через лобіювання з боку бізнесу.
- Рада національної безпеки та оборони України у вересні ухвалила санкції проти найбільших авіаперевізників Росії: «Аерофлот», «Трансаеро», S7 Airlines та «Росію». Ці компанії було звинувачено у порушенні законів України та виконанні польотів до окупованої території Криму. Санкції застосовуватимуться протягом року з 25 жовтня. У відповідь Росія повністю закрила свій авіапростір для українських авіакомпаній. Провідна українська авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України» (МАУ) оцінила свої прямі збитки від російських зворотних санкцій в 10 млн дол. США щорічно.
- У вересні Кабінет Міністрів затвердив статут публічного акціонерного товариства «Українська залізниця» зі 100% державною власністю, яке формується на основі української залізничного оператору «Укрзалізниця», що раніше діяв як конгломерат відокремлених підрозділів. Створення публічного акціонерного товариства дозволить підвищити прозорість управління та діяльності нової компанії. Це ключовий крок на шляху до корпоратизації компанії, що, як очікується, допоможе залучити інвестиції в залізничну галузь.

Сільське господарство

- Реформи спрямовані на дерегуляцію позитивно вплинули на сільськогосподарський ринок у 2015 році. Зокрема, було скасоване обов'язкове ліцензування добрив, які дозволені для використання у ЄС, також було скасоване ліцензування торгівлі та використання пестицидів. Окрім цього, було відмінено ряд бюрократичних процедур, що стосувалися експорту зернових та технічних культур.
- Наприкінці 2015 року Верховна Рада затвердила зміни до спеціального режиму ПДВ для сільськогосподарських виробників, який традиційно складав левову частку державної допомоги аграрному сектору. Нові правила є кроком у напрямку до більш прозорої та ефективної податкової системи. На жаль, зміни в податковому законодавстві не супроводжувалися збільшенням ефективності прямої державної допомоги сільському господарству.
- У 2015 році Росія заборонила український експорт молочних продуктів та більшості м'ясних продуктів. Ситуація ще більше погіршиться у 2016 році, оскільки Росія ввела ембарго на українські сільськогосподарські товари та скасувала зону вільної торгівлі. Водночас деякі українські виробники змогли отримати доступ до ринків ЄС та Китаю.
- Мораторій на продаж сільськогосподарської землі було подовжено ще на один рік до 2017 року. Як наслідок, невизначеність стосовно майбутнього ринку землі надалі негативно впливатиме на інвестиційну привабливість українського аграрного бізнесу. Також аграрії і надалі не зможуть використовувати землю як заставу.

Зовнішній сектор

- Дефіцит рахунку поточних операцій суттєво скоротився у 2015 році через знецінення гривні та запровадження 5-10% додаткового імпортного збору. Фінансовий рахунок покращився та мав додатне сальдо завдяки притоку ПІІ (передусім у формі рекапіталізації іноземних банків) та зовнішньому фінансуванню, що отримував урядовий сектор. В результаті платіжний баланс був у невеликому профіциті.
- Дефіцит торгівлі товарами скоротився на 2,8 млрд грн до 3,2 млрд грн за 11 місяців 2015 року, оскільки імпорт скоротився більше за експорт. Експорт товарів скоротився передусім через перебої у виробництві та розрив логістичних ланцюгів, збройний конфлікт на Сході, зниження світових цін на більшість сировинних товарів та торговельні суперечки з Росією. Високий урожай позитивно вплинув на експорт товарів. Неенергетичний імпорт знизився через падіння внутрішнього попиту на фоні нижчого реального наявного доходу домогосподарств та гіршої фінансової ситуації компаній. Крім того, до імпортозаміщення призвели знецінення гривні та запровадження додаткового імпортного збору. Зниження цін на енергоносії, нижче промислове виробництво та запровадження заходів щодо енергозбереження призвели до скорочення енергетичного імпорту.
- Протягом 11 місяців 2015 року експорт товарів скоротився на 31,8% дпр. Найбільше впав експорт до Росії (на 54,4% дпр), тоді як експорт до Азії зменшився найменше (на 20,0% дпр). Географія українського експорту змістилась з Росії (чия частка в експорті скоротилась на 5,9 відсоткових пунктів) до Азії та ЄС (їх частки зросли відповідно на 5,1 та 1,1 відсоткових пунктів). Імпорт товарів скоротився на 33,5% дпр, причому імпорт з Росії скоротився на 40,9% дпр. Частка імпорту з Росії впала на 2,5% відсоткових пунктів, а з ЄС зросла на 2,6 відсоткових пунктів.
- Протягом 11 місяців 2015 року експорт мінеральної продукції та машин і устаткування скоротився найбільше (на відповідно 50,8% дпр та 44,8% дпр), тоді як експорт продовольства знизився на 14,3%. У падінні імпорту товарів лідирували продовольчі товари (падіння на 43,7% дпр) та металургійна продукція (на 41,6% дпр), тоді як імпорт мінеральної продукції скоротився найменше (на 24,3% дпр). Товарна структура експорту товарів змістилась з металургійної продукції, мінеральної продукції та машин і устаткування до продовольчих товарів (частка яких зросла на 8,26 відсоткових пунктів). У структурі імпорту мінеральна продукція та хімічна продукція виграли від зниження частки продовольчих товарів та металургійної продукції.
- У 2015 році ЄС продовжував застосовувати автономні торговельні преференції. Їх вплив лишався обмеженим, оскільки експорт до ЄС скоротився, але меншими темпами, аніж падіння експорту в цілому. Росія продовжувала застосовувати нетарифні заходи. Російський уряд запровадив заборону на ввезення ряду сільськогосподарської та харчової продукції з 1 січня 2016 року. В липні 2015 року Україна та Канада завершили перемовини щодо зони вільної торгівлі.

Фіскальна політика

- Доходи Зведеного за 11 місяців 2015 року було перевиконано внаслідок вищої інфляції, що сприяло вищим надходженням від основних податків, зокрема від ПДВ та акцизів. Водночас квазі-фіскальні видатки зменшились. Зокрема, уряд скоротив позабюджетну підтримку Нафтогазу завдяки підвищенню тарифів та більшому прямому фінансуванню житлово-комунальних субсидій. В цілому уряд зміг виконати бюджетні показники, передбачені в Програмі МВФ.
- Баланс Зведеного бюджету був додатнім у 20,0 млрд грн за 11 місяців 2015 року. Водночас сукупний баланс Зведеного бюджету за весь 2015 рік був від'ємним через високий дефіцит у грудні. Зокрема, в кінці року уряд надав Пенсійному фонду спеціальний трансферт з Державного бюджету на авансову виплату пенсій за січень 2016 року.
- Уряд та Комітет Верховної Ради з податкової політики не змогли досягнути компромісу щодо комплексної податкової реформи. В результаті лише часткові зміни було внесено до Податкового кодексу. Подальші зміни до Податкового кодексу буде розроблено в першому кварталі 2016 року. Найбільшою ухваленою зміною стало зниження ставки єдиного соціального внеску з ефективної ставки 41% (ставка варіює з 37% до 49%) до єдиної ставки 22%. Водночас це змусило уряд суттєво збільшити трансферт Пенсійному фонду.
- Уряд продовжив непрозору процедуру внесення змін до законодавства та ухвалення Закону про Державний бюджет на наступний рік. Зокрема, багато законопроектів і Бюджет на 2016 рік було ухвалено протягом однією ночі.

Приватизація

- Велика приватизація знову провалилася. За одинадцять місяців 2015 року надходження від приватизації склали лише 145 млн грн із запланованих 17 млрд грн. Приватизацію Одеського припортового заводу, Центренерго та інших великих компаній було перенесено на 2016.
- Верховна Рада не прийняла урядового законопроекту, спрямованого на збільшення ефективності приватизації.

Соціальна політика

- Реальний наявний доход знизився у 2015 році через зниження реального доходу з усіх джерел. Він скоротився на 26,6% у третьому кварталі 2015 року.
- Дефіциту Пенсійного фонду зріс у 2015 році через невелике зростання фонду оплати праці. Крім того, Фонд надалі сплачував пенсії понад 80% пенсіонерів з окупованих територій (оскільки вони зареєструвались на контрольованій Україною території), тоді як отримували мінімальні внески з тих територій.
- Уряд розширив покриття домогосподарств житлово-комунальними субсидіями завдяки полегшенню критеріїв їх отримання. В результаті кількість отримувачів субсидій зросла до 4,6 млн домогосподарств (або 25,9% всіх домогосподарств) в січні-листопаді 2015 року.
- З огляду на стрімке зниження купівельної спроможності домогосподарств та вищі за планові бюджетні надходження уряд переніс підвищення соціальних стандартів з грудня на вересень 2015 року. Соціальні стандарти буде підвищено приблизно відповідно до рівня очікуваної інфляції у 2016 році.

Ринок праці

- У 2015 році ринок праці залишався слабким. Реальна заробітна плата в місячному вимірі зменшувалася з січня по травень і почала зростати з червня. В листопаді реальна заробітна плата зменшилася на 14.0% дпр.
- Мінімальну заробітну плату було підвищено у вересні. Це призвело також до збільшення ставки першого тарифного розряду єдиної тарифної сітки заробітної плати працівників бюджетної сфери. Підвищення мінімальної заробітної плати сприяло зростанню заробітної плати у всіх секторах економіки.
- Рівень безробіття дорівнював 8,6% економічно активного населення у віці 15-70 років у третьому кварталі 2015 року.

Інфляція та монетарна політика

- Споживча інфляція становила 48,7% в середньому за 2015 рік. Це був найвищий показник з 1996 року. Це відбулось через різке знецінення гривні в кінці 2014 року та у 2015 році. Вартість іноземної валюти, виражена НЕОК (зважене на обсяг торгівлі середнє обмінних курсів гривні до валют основних країн-торговельних партнерів), в середньому зросла на 42%. На додачу, уряд різко збільшив ціни на природний газ, електроенергію та інші комунальні послуги. В результаті індекс цін на житло та комунальні послуги зріс на 116%.
- Низький попит та падіння цін на сировинні товари допомогли сповільнити інфляцію в другій половині 2015 року, коли ІСЦ зріс лише на 1,8% (що відображало падіння цін після надмірного зростання, коли обмінний курс гривні стабілізувався, а також зменшення тарифу на газ під час опалювального сезону).
- У 2015 році НБУ посилив роль монетарної політики. НБУ створив Комітет з монетарної політики, почав регулярні засідання з визначення монетарної політики та випускати квартальні інфляційні звіти. Банки зберігали значну частину ліквідності у депозитних сертифікатах НБУ, і тому відсоткові ставки за депозитними сертифікатами мали вплив на короткострокові відсоткові ставки.
- Протягом 2015 року НБУ зробив монетарну політику набагато жорсткішою, щоб зменшити вплив знецінення гривні на інфляцію. В січні-березні НБУ збільшив ставку за депозитами овернайт з 7,5% річних до 20% річних. Ставка за депозитами НБУ залишалась без змін до липня, коли НБУ зменшив її до 18% річних після стабілізації обмінного курсу. Квазі-фіскальні операції також зменшились. Жорстка монетарна політика та ліквідація ряду банків обмежила грошову масу. В результаті вона лишилась на рівні попереднього року у гривневому виразі (грошова маса включає вклади в іноземній валюті).

Банківський сектор

- У 2015 році Фонд гарантування вкладів фізичних осіб витратив близько 50 млрд грн на відшкодування вкладів вкладникам неплатоспроможних банків. Загалом 45 банків було ліквідовано в 2015 році, яким належало 18% активів банківського сектору на початку року.
- За 11 місяців 2015 року гривневі вклади резидентів у діючих банках збільшилась приблизно на 20% або 60 млрд грн. Це, найвірогідніше, означає, що відшкодовані вклади з неплатоспроможних банків переважно повернулись у банківську систему або безпосередньо або як платежі за товари та послуги на рахунки юридичних осіб.
- Гривневі кредити впали на 15% за 11 місяців 2015 року та ще більше у реальному виразі. Це відображало високі ціни на кредитні ресурси та низьку кредитоспроможність позичальників. Частка недіючих кредитів за звітністю банків перевищила 25% в кінці вересня 2015 року.

Обмінний курс

- Обмінний курс гривні до долара США був дуже волатильним у 2015 році. Міжбанківський курс коливався від 16 грн за долар США до 34 грн за долар США із середнім значенням 22 грн за долар

США. З квітня обмінний курс стабілізувався після запровадження НБУ ряду адміністративних заходів для зменшення попиту та збільшення пропозиції іноземної валюти. Обмінний курс залишався в проміжку 21-24 грн на міжбанківському ринку до кінця року. Попит та пропозиція були загалом збалансовані, оскільки НБУ купував більше валюти для поповнення міжнародних резервів, ніж продавав.

- Міжнародні резерви НБУ сягнули 13,3 млрд дол. США в кінці 2015 року, оскільки НБУ купував іноземну валюту на відкритому ринку та отримував кошти від міжнародних донорів. Реструктурування державних єврооблігацій допомогло обмежити витрачання резервів на виплати державного боргу у іноземній валюті.

Державний борг

- Валові внутрішні державні запозичення, номіновані в гривні (без рекапіталізації), у 2015 році зменшились до 10,0 млрд грн з 67,1 млрд грн у 2014 році через низький попит. Уряд також рекапіталізував Нафтогаз та здійснив спеціальний випуск ОВДП для підтримки Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на відповідно 29,7 млрд грн та 41,5 млрд грн.
- Фінансова допомога, надана уряду офіційними міжнародними донорами, склала близько 9,8 млрд дол. США. Зокрема, Україна отримала від МВФ два транші на суму 6,7 млрд дол. США (із загального обсягу 17,5 млрд дол. США) в рамках Програми розширеного фінансування (EFF), 1 млрд дол. США від Світового банку та 0,85 млрд євро від ЄС в рамках другої та третьої кредитних програм з макрофінансової допомоги. Міністерство фінансів розмістило п'ятирічні єврооблігації на суму 1 млрд дол. США під гарантію уряду США. Допомогу також було отримано від урядів Канади, Німеччини та Норвегії.
- Після тривалих переговорів з кредиторами Міністерство фінансів домовилось про реструктуризацію державного боргу. Відповідно до умов реструктуризації, передбачено списання 20% від основної суми боргу, що реструктурується (близько 3 млрд дол. США), заміну старих облігацій на нові, зокрема на нові єврооблігації та варранти на зростання ВВП (Інструмент відновлення вартості), виплати за якими залежать від темпів зростання реального ВВП. Термін погашення основної суми боргу (8,5 млрд дол. США) було перенесено з 2015-2023 років на 2019-2027 роки. В цілому, уряд знизив потребу у фінансуванні протягом наступних трьох років на 15,2 млрд дол. США, що відповідає програмі МВФ. Крім того, платежі на суму 2,8 млрд дол. США було перенесено на майбутнє завдяки репрофілюванню боргів державних банків (Ощадбанку та Укрексімбанку).
- Угода про реструктуризацію не включала єврооблігації, що знаходяться у власності Росії, на суму 3 млрд дол. США (з терміном погашення 31 грудня 2015 року) у зв’язку із відмовою Росії прийняти загальні умови цієї угоди. Уряд запровадив мораторій на погашення цих зобов’язань, що, як очікується, призведе до подання офіційного позиву Росії проти України у суді Великобританії.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Європейська Комісія рекомендувала надати Україні безвізовий режим

ЄС. 18 грудня Європейська комісія (ЄК) ухвалила рішення, що Україна виконала вимоги, необхідні для лібералізації Європейським Союзом візового режиму для українців. Це рішення базувалося на позитивній оцінці прогресу України у виконанні відповідного Плану дій. ЄК фактично рекомендувала Раді ЄС та Європейському парламенту внести зміни до законодавства ЄС щодо скасування віз для українців. Лібералізація стосуватиметься короткострокових поїздок (до 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду) та поширюватиметься на власників біометричних паспортів. Рішення про скасування віз може набути чинності в середині 2016 року, якщо Україна виконає взяті перед ЄС зобов'язання.

Рішення про скасування віз є завершальним етапом діалогу між Україною та ЄС щодо візової лібералізації, що розпочався у жовтні 2008 року. План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України складався з чотирьох частин: (1) безпека документів, (2) управління кордонами, міграцією та політика притулку, (3) громадський порядок та безпека, а також (4) зовнішні відносини та фундаментальні права. Останні кроки, здійснені Україною на виконання Плану дій, включали створення Національного антикорупційного бюро, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Національного агентства з питань запобігання корупції. На виконання Плану дій Україна також прийняла закони про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, а також про запобігання дискримінації.

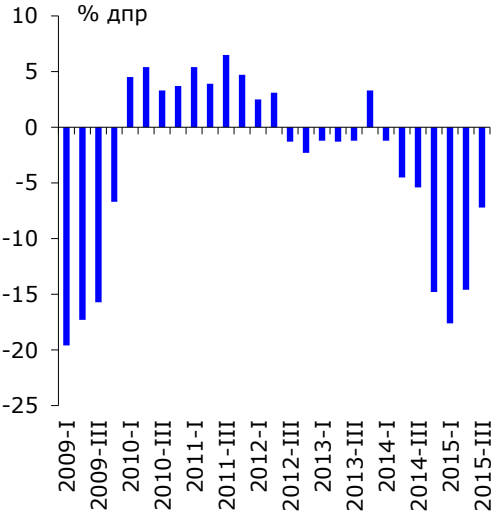
Уряд. Політична криза, яка почала розгортатися у листопаді, стихла у грудні. Ініціатори відставки уряду зібрали близько 70 підписів депутатів парламенту на підтримку своєї ініціативи (мінімально необхідна кількість голосів для відставки становить 226), але відповідне питання не було поставлено на голосування. Уряд на чолі з Арсенієм Яценюком отримав підтримку від президента Петро Порошенко. Однак ймовірність загострення політичної кризи залишається високою. Дві з чотирьох фракцій урядової коаліції (фракції партій «Батьківщина» та «Самопоміч») оголосили, що виступають за відставку уряду.

Державна служба. 31 грудня президент Петро Порошенко підписав закон, який створює основу для реформи державної служби в Україні. Відповідно до закону, який набуде чинності 1 травня 2016 року, відбір державних службовців відбуватиметься на конкурсній основі. У відборі братимуть участь представники громадськості. Закон також має на меті деполітизувати державну службу. Держслужбовцям буде заборонено бути членами політичних партій, брати участь у політичній діяльності, а також демонструвати політичні уподобання (за винятком невеликої кількості вищих посадових осіб). Водночас закон був підданий критиці, оскільки він не вирішив проблему низької заробітної плати державних службовців. Як очікується, після реформи кількість держслужбовців скоротиться з 260 тис. до 150 тис. осіб.

Державні закупівлі. 25 грудня Верховна Рада прийняла закон *про Публічні закупівлі*, який замінить поточний закон про державні закупівлі. Найбільш важливим нововведенням закону є запровадження обов'язкових електронних закупівель. Починаючи з 1 серпня 2016 року державні установи та природні монополії повинні будуть здійснювати закупівлі за допомогою електронної системи, керованої уповноваженим органом влади (за деякими винятками). Новий закон також скорочує кількість процедур державних закупівель з п'яти до трьох (відкриті торги, конкурентний діалог, переговорна процедура закупівлі). Закон сприяє гармонізації українського законодавства про публічні (державні) закупівлі із законодавством ЄС, що є передумовою для

Населення (без Криму): 42,7 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 19%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10%
Інвестиції/ВВП: 14%
Експорт: Росія 18%, ЄС 32%
Імпорт: Росія 23%, ЄС 39%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

надання українським компаніям доступу до європейського ринку публічних закупівель. У 2015 році електронна система державних закупівель (Prozorro) працювала в Україні в пілотному режимі. Вона дозволила зекономити кошти на закупівлі, що здійснювалися через неї, приблизно на 20%.

Правоохоронна система. 15 грудня в Україні почала працювати нова система місцевих органів прокуратури. Попередня система складалася з 639 районних та міських прокуратур. У новій системі вони були замінені на 178 місцевих прокуратур. Генеральний прокурор Віктор Шокін призначив 154 місцевих прокурорів (керівників місцевих прокуратур), що були відібрані на конкурсній основі. Однак громадські активісти оцінили реформу як провальну. Усі нові керівники місцевих прокуратур працювали на керівних посадах у підрозділах старих органів прокуратури, що були предметом постійної критики та обвинувачувалися у зловживанні владою та халатності. Провал реформи став результатом недоліків конкурсної процедури. Зокрема, більшість членів конкурсних комісій представляли старі органи прокуратури.

Війна у Донбасі. У грудні сплив термін реалізації частини ключових положень Мінських угод, які були покликані врегулювати конфлікт на Донбасі. Зокрема, до кінця 2015 року Україна мала домовитися з керованими Росією бойовиками про принципи врядування на контрольованих ними територіях. Спираючись на ці домовленості, Україна мала внести зміни до Конституції, прийняти закон про особливий статус територій, що перебувають під контролем бойовиків, а також провести місцеві вибори на цих територіях. Однак домовленість з бойовиками не була досягнута. 30 грудня лідери Німеччини, Франції, Росії та України (країн «Нормандської четвірки») домовилися продовжити у 2016 році діалог про умови проведення місцевих виборів у Донбасі. Це означає, що термін реалізації відповідних положень Мінських угод було фактично продовжено. Але ймовірність того, що діалог буде результативним, є низькою, оскільки Росія прагне зберегти контроль над фактично окупованими нею територіями. Росія та бойовики не виконують інші положення угод, в тому числі щодо виведення іноземних військ з території України, а також щодо повного припинення вогню. Як наслідок, конфлікт у Донбасі може бути збережений на тривалий час.

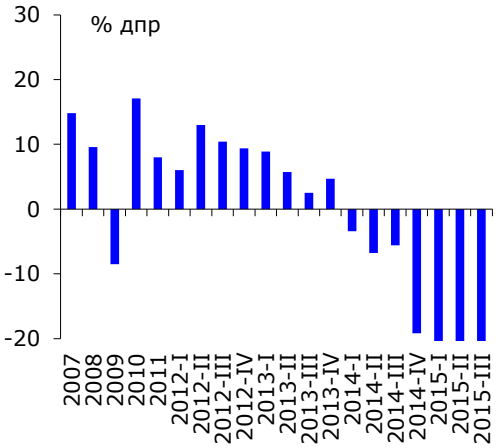
Реальний сектор: Кволий стан економіки

ВВП. Держстат перегляну попередню оцінку падіння реального ВВП в третьому кварталі 2015 року з 7,0% дпр до 7,2% дпр. Порівняно із попереднім кварталом реальний ВВП зріс а % дпк. Це відображає збільшення економічної активності в сільському господарстві, будівництві та транспорті і стабільність в секторах не фінансових послуг.

З боку попиту чистий реальний експорт мав додатній внесок до економічного зростання, оскільки реальний експорт скоротився менше, ніж реальний імпорт (на відповідно 11,3% дпр та 18,5% дпр). Водночас вплив на споживання з боку зниження реального наявного доходу домогосподарств (на 26,6% дпр) було дещо пом'якшено використанням заощаджень. Все ж реальне кінцеве приватне споживання скоротилось на 17,8% дпр. Низькі капітальні бюджетні видатки та обмежене банківське кредитування призвели до подальшого падіння інвестицій в комерційну нерухомість та інфраструктурні проекти (дороги, мости, залізницю, електричну та інші мережі). В цілому, реальне валове нагромадження основного капіталу скоротилось лише на 7,4% дпр, оскільки інвестиції в машини та обладнання стабілізувались на низькому рівні (і навіть дещо зросли на 1,2% дпр). Це може відображати давно відкладене фінансування критичних ремонтів та заміни оснащення.

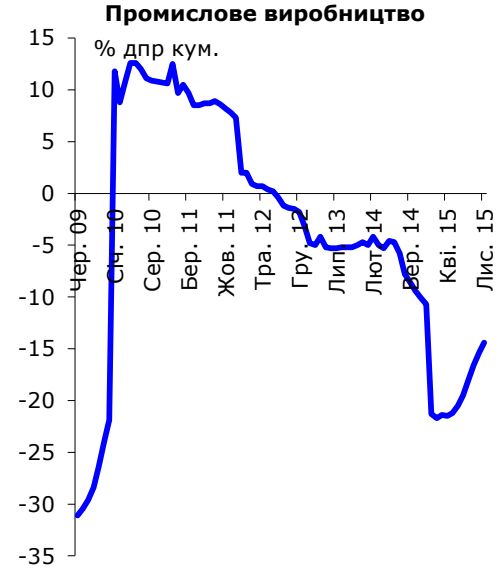
З боку виробництва реальна валова додана вартість (ВДВ) скоротилась у всіх секторах, крім водопостачання, але повільніше, ніж в другому кварталі. Низький внутрішній та зовнішній попит призвів до падіння реальної ВДВ в переробній

Реальний наявний доход домогосподарств

Джерело: Держстат

Промислове виробництво

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

промисловості на 9,9% дпр включно із сезонно скоригованим падінням на 2,4% порівняно із попереднім кварталом. Падіння реальної ВДВ в добувній промисловості сповільнилось до 5,0% дпр через нижчу статистичну базу. ВДВ в торгівлі скоротилась на 15,1% дпр внаслідок нижчого внутрішнього споживання та експорту. Нижчий врожай, менший період збирання врожаю, а також менший внутрішній попит пояснюють зниження реальної ВДВ в сільському господарстві на 3,8% дпр. Різке зменшення статистичної бази та стабілізація інвестицій призвели до падіння ВДВ у будівництві на 12,1% дпр порівняно із скороченням на 25% дпр в другому кварталі.

Сектори послуг не зазнали суттєвого вплив кризи, оскільки реальна ВДВ впала лише на 2,0% дпр в інформаційних послугах та на 6,0% дпр у ділових послугах та операціях з нерухомим майном. Реальна ВДВ в транспорті також залишилась сталою, що, ймовірно, пов'язано із стабільністю або зростанням попиту на транспортування сировинних товарів (зерно, залізна руда, вугілля).

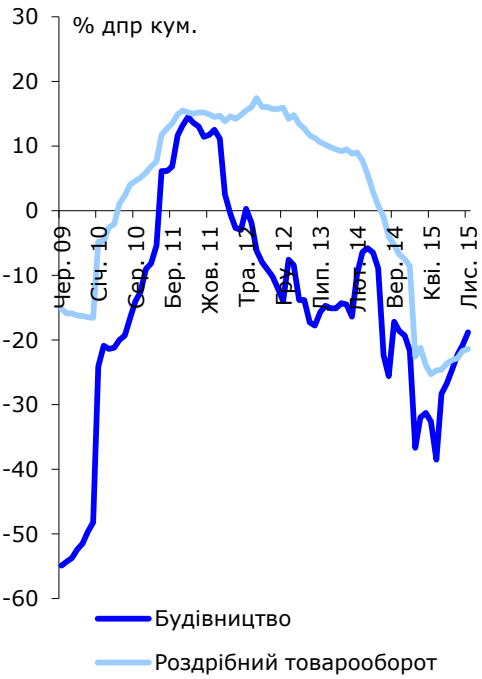
Секторальні тенденції. Промислове виробництво в листопаді скоротилось на 4,9% дпр. Падіння добувної промисловості пришвидшилось до 2,7% дпр через нижче видобування залізної руди. Водночас переробна промисловість в листопаді зросла порівняно із попереднім місяцем (на основі сезонно скоригованих показників), а в річному вимірі її падіння сповільнилось до 4,9% дпр. Зокрема, виробництво чавуну, сталі та феросплавів, а також іншої продукції первинного оброблення сталі зросло порівняно із листопадом 2014 року. Випуск в машинобудуванні зріс на 4,1 дпр через більше виробництво електричного устаткування та транспортних засобів з низької статистичної бази. Це, ймовірно, відображає стабілізацію внутрішнього попиту та дещо вищі інвестиційні витрати.

У листопаді сезонно скориговані показники обсягу роздрібної торгівлі підприємств скорились порівняно із жовтнем. Це відображає сповільнення доходів домогосподарств та вищі витрати на житлово-комунальні послуги під час опалювального сезону. Водночас поліпшились споживчі настрої.

Падіння будівництва сповільнилось до 9,5% дпр передусім завдяки вищим капітальним бюджетним видаткам.

Держстат публікує інформацію без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції. Статистичну базу було переглянуто, щоб зробити можливим порівняння з попередніми періодами.

Тенденції реального сектору

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Енергетика: Збільшення прозорості в секторі

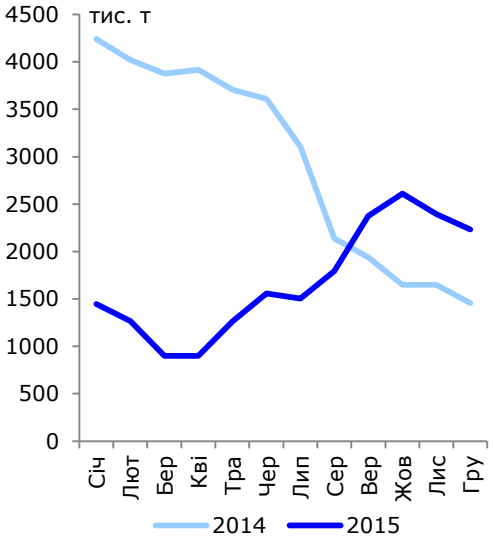
Газ. Україна оприлюднила свій перший звіт з Ініціативи прозорості видобувних галузей (ІПВГ) за 2013 рік. Через складний процес збору даних на підготовку звіту пішло майже два роки. Звіт розкриває інформацію про діяльність надрокористувачів нафтогазоносних надр, а також про платежі, які вони здійснили на користь держави. Звіт став важливим кроком посилення прозорості в енергетичному секторі.

Кабінет Міністрів зменшив з 1 січня 2016 року вимоги до страхового запасу газу для газотрейдерів із 100% до 50% місячного обсягу постачання. Це дає трейдерам більше гнучкості на ринку, але водночас робить ринок більш волатильним.

Верховна Рада знизила ренту при видобутку газу для «Укргазвидобування» з 70% до 50% на період з 1 квітня по 31 грудня 2016 року. Після цього рентна ставка знову становитиме 70%. Рентні платежі для комерційного видобутку газу також було знижено з 1 січня 2016 року: з 55% до 29% для свердловин до 5 км та з 28% до 14% для глибших свердловин. Це зниження покликано стимулювати власний видобуток газу в Україні та збільшити інвестиції в газовидобуток.

Вугілля. На початку грудня Україна імпортувала вугілля з ПАР по ціні 57 дол. США за тону. Загалом в січні-листопаді 2015 року Україна імпортувала 13 млн т вугілля вартістю 1,5 млрд дол. США

Запаси вугілля на ТЕС, ТЕЦ

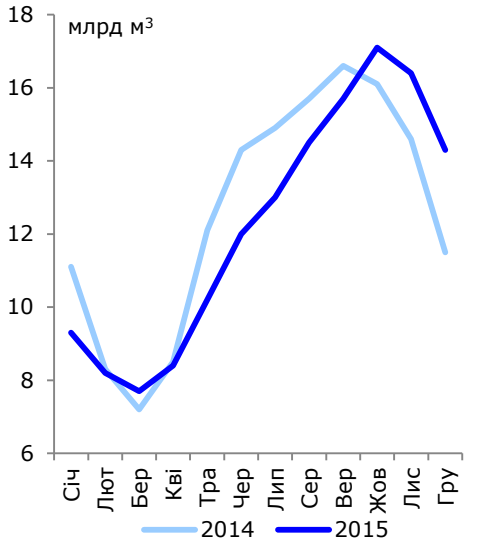
Примітка: дані за листопад 2015 року подані станом на 27.11.15
Джерело: Міністерство енергетики

з Росії, США, Австралії та інших країн. В грудні запаси вугілля на складах ТЕС зросли на 18% дпм до 2,2 млн т, а запаси антрациту зросли на 18% дпм до 0,9 млн т.

Електроенергія. Кабінет Міністрів запровадив тимчасові надзвичайні заходи на ринку електроенергії. Міністерство енергетики зможе встановлювати тарифи на виробництво електроенергії, включаючи «зелені» тарифи, відмінні від тих, які вимагаються методологією. Ці заходи запроваджено на один місяць для посилення спроможності Міністерства швидко реагувати на непередбачувані події на ринку. Хоча вони обмежують вільний ринок, але є досить короткостроковими, щоб створити суттєві викривлення.

Регулювання. «Нафтогаз» змінив свою наглядову структуру. Наглядова рада «Нафтогазу» має бути сформована до квітня 2017 року, а її члени призначатимуться Міністерством економічного розвитку та торгівлі. До цього часу Міністерство економічного розвитку та торгівлі сформує перехідну Наглядову раду з обмеженими повноваженнями. Раніше члени Ради призначались Кабінетом Міністрів. Правління «Нафтогазу» призначатиме наглядові ради та правління «Укргазвидобування», «Укртрансгазу» та «Укртранснафти». Крім того, акції «Нафтогазу» було передано з Міністерства енергетики до Міністерства економічного розвитку та торгівлі.

Запаси газу в ПГС

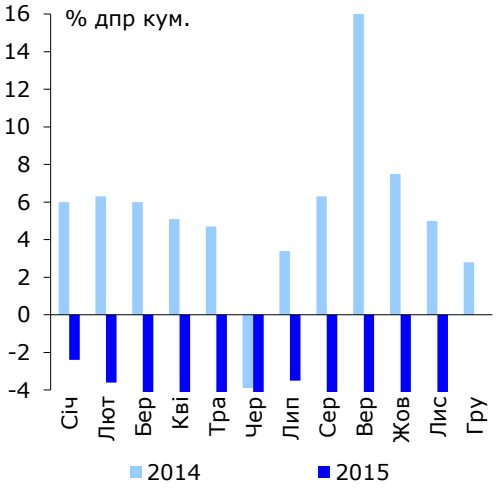

Примітка: дані за листопад 2015 року подані станом на 27.11.15
Джерело: Міністерство енергетики

Сільське господарство: Зміна системи оподаткування аграріїв

Аграрна політика. В грудні Верховна Рада змінила спеціальний режим ПДВ для сільськогосподарських виробників (згідно з яким аграрії накопичували ПДВ на спеціальних рахунках, а не сплачували його до бюджету). Зміни почнуть діяти у 2016 році. Зокрема, виробники зернових та технічних культур сплачуватимуть 85% нарахованого ПДВ до бюджету, а решту залишать для своїх потреб. Виробники тваринницької продукції та молока сплачуватимуть лише 20% до бюджету, виробники іншої аграрної продукції сплачуватимуть 50% ПДВ до бюджету. Також у 2016 році експортери зерна почнуть отримувати відшкодування ПДВ. З 2017 року спеціальний режим ПДВ для сільськогосподарських виробників буде скасовано. Такі зміни спеціального режиму ПДВ загалом відповідають зобов'язанням України, зазначеним в програмі МВФ.

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Виробництво. Обсяг сільськогосподарського виробництва в листопаді зменшився на 4,7% дпр. Індекс виробництва продукції рослинництва зменшився на 4,7% дпр. Зокрема, нестача фінансових ресурсів призвела до зменшення посівних площ зернових у 2015 році. Також зменшився обсяг використаних добрив, що призвело до падіння середньої урожайності більшості культур. Індекс виробництва продукції тваринництва зменшився на 4,8% дпр через втрату російського ринку для всіх експортерів молока та частини експортерів м'яса. Внутрішній попит на продукцію тваринництва зменшився внаслідок падіння реального наявного доходу домогосподарств.

Торгівля. У грудні ЄС додав десять українських виробників до списку авторизованих імпортерів молочної продукції, які зможуть ввозити свою продукцію до ЄС з 10-го січня 2016 року. Це допоможе компенсувати наслідки впровадження продуктового ембарго та ліквідації ЗВТ з Росією, починаючи з 2016 року. Також частина експортерів зможе перенаправити свої товари до Білорусі, яка відмовилася приєднатися до антиукраїнських санкцій запроваджених Росією.

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) надасть Україні кредит на суму 400 млн євро на 12 років для фінансування інвестиційних проектів малих та середніх аграрних підприємств. За рахунок кредиту фінансуватиму проекти, пов'язані з вирощуванням зернових та олійних культур, модернізацією рибного сектору та аквакультури. Ресурси ЄІБ покриватимуть лише 50% вартості проектів, а решта фінансуватиметься за рахунок банків-учасників

проекту або власних коштів бенефіціарів. Отже, додаткові 400 млн євро буде залучено до фінансування інвестиційних проектів. Нестача фінансових ресурсів є хронічною проблемою малих та середніх сільськогосподарських господарств та є головною перепоною для їх розвитку.

Зовнішній сектор: Сальдо поточних операцій від'ємне

Примітка: У аналізі ми використовуємо методологію 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції". Зокрема, з третього кварталу 2014 року НБУ почав публікувати статистику щодо платіжного балансу використовуючи 6-те видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції"

Рахунок поточних операцій. Дефіцит рахунку поточних операцій у листопаді звузився до 0,1 млрд дол. США через нижчий дефіцит торгівлі товарами. Дефіцит торгівлі товарами знизився до 0,4 млрд дол. США, оскільки падіння імпорту перевищувало скорочення експорту. Сальдо торгівлі послугами трохи погіршилось до 0,1 млрд дол. США.

Експорт товарів впав на 22.3% дпр (порівняно з 23.3% дпр у жовтні) в основному через менші продажі металургійної та мінеральної продукції внаслідок подальшого падіння світових цін на сировину (на 40,5% дпр і на 41,8% дпр, відповідно). Зниження експорту продукції машинобудування суттєво не змінилось (24,5% дпр). Падіння експорту продовольчих товарів уповільнилось до 4,8% порівняно з 12,0% дпр у жовтні завдяки ефекту статистичної бази. Скорочення цін на продовольство більш, ніж переважувало зростання фізичних обсягів. Експорт послуг скоротився на 14,1% дпр.

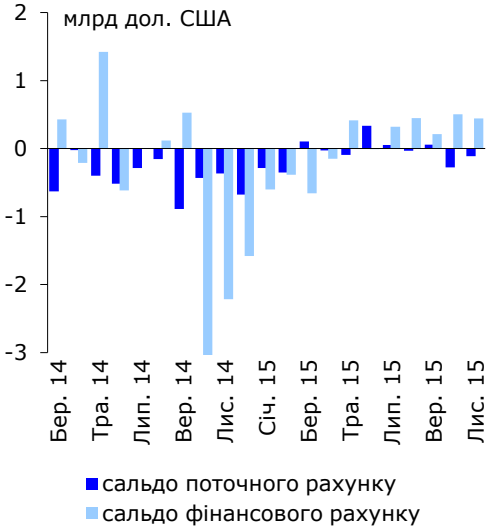
Падіння імпорту товарів пришвидшилось до 22.7% дпр (з 21.9% дпр місяцем раніше) в основному через менший імпорт мінеральної продукції. Зниження імпорту мінеральної продукції пришвидшилось до 31.5% дпр через нижчий імпорт нафти. Імпорт продовольчих товарів скоротився на 29.9% дпр через нижчу купівельну спроможність українців та імпортозаміщення. Уповільнення падіння імпорту продовольства свідчить про невелике поглинання спричиненого девальвацією гривні шоку; більше того, наявний доход домогосподарств також трохи покращився. Призупинення інвестиційних проектів, спричинене обмеженим фінансуванням, вищою вартістю інвестиційних товарів (через девальвацію гривні), а також політичною та економічною невизначеністю, призвело до скорочення імпорту машин та устаткування на 9,8% дпр. В цілому, імпорт промислової продукції (включаючи хімічну продукцію, вироби з деревини, промислові вироби, металургійну продукцію, а також машини та устаткування) зменшився на 14,5% дпр. Імпорт послуг скоротився на 14,5% дпр.

Фінансовий рахунок. Сальдо фінансового рахунку знизилось до 0,4 млрд дол. США через незначний притік ПІІ та інших інвестицій, а також відтік портфельних інвестицій. Урядовий сектор не залучив жодного суттєвого фінансування у листопаді. Зовнішня інвестиційна позиція банків покращилась на 0,1 млрд дол. США, тоді як реальний сектор покращив інвестиційну позицію на 0,3 млрд дол. США завдяки зниженню заборгованості по кредитам. Іноземна готівка поза банками скоротилась ще на 0,2 млрд дол. США.

Фіскальна політика: Новий бюджет на основі зміненого законодавства

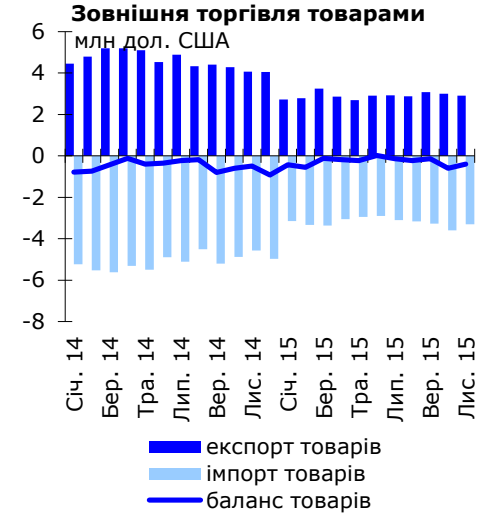
Бюджет 2016 року. 25 грудня парламент ухвалив проект Закону про Державний бюджет на 2016 рік. Президент підписав Закон 31 грудня і він набув чинності з 1 вересня 2016 року. Закон про Державний бюджет на 2016 рік ґрунтується на численних змінах, внесених того ж дня до Бюджетного та Податкового кодексів та ряду інших законодавчих актів.

Платіжний баланс

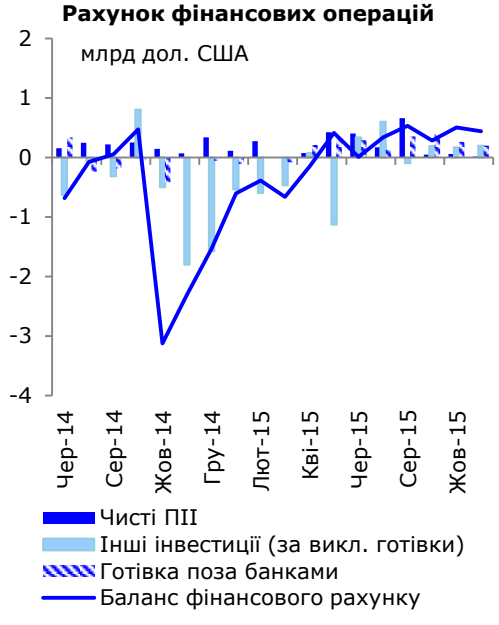
Джерело: попередні оцінки НБУ

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: попередні оцінки НБУ

Рахунок фінансових операцій

Джерело: НБУ

Відповідно до Закону доходи Державного бюджету заплановано на рівні 595 млрд грн. Дефіцит за планом становитиме 83,7 млрд грн, що відповідає фіскальному показнику, передбаченому в Програмі МВФ. Дефіцит переважно фінансуватимуть за рахунок зовнішніх запозичень. Крім того заплановано 17,1 млрд грн від надходжень від приватизації. Перелік об'єктів до продажу уряд повинен ухвалити до середини січня. Водночас внутрішній борг відповідно до плану скоротиться у 2016 році. Крім того уряд матиме право реструктурувати ОВДП, які є у власності НБУ, із строком погашення у 2016 році та замінити їх на нові облігації із довшим терміном.

Трансферт з Державного бюджету Пенсійному фонду зросте до 145 млрд грн у 2016 році порівняно із запланованим на 2015 рік трансфертом у сумі 80,5 млрд грн, щоб компенсувати зниження доходів Фонду від єдиного соціального внеску (ЄСВ), ставку якого було знижено із ефективної ставки 41% до єдиної ставки 22%. Водночас видатки Державного бюджету на освіту та охорону здоров'я дещо скоротяться, оскільки відбулась передача зобов'язань із окремих функцій в цих сферах до місцевих бюджетів.

В цілому, видатки сектору державного управління по відношенню до ВВП знизяться у 2016 році, як і було домовлено із МВФ. Крім того, скоротяться і квазі-фіскальні видатки. Зокрема, передбачається, що Нафтогаз не потребуватиме субсидій у 2016 році. Спеціальний випуск ОДВП на 16 млрд грн передбачено для підтримки Фонду гарантування вкладів. Державні гарантії буде обмежено сумою у 29 млрд грн.

Заплановані неподаткові доходи Державного бюджету знизяться до 82,7 морд грн (із запланованих 110 млрд грн у 2015 році) передусім через скорочення трансферту прибутку НБУ до бюджету на 25 млрд грн. Водночас уряд планує подвоїти надходження від державних підприємств.

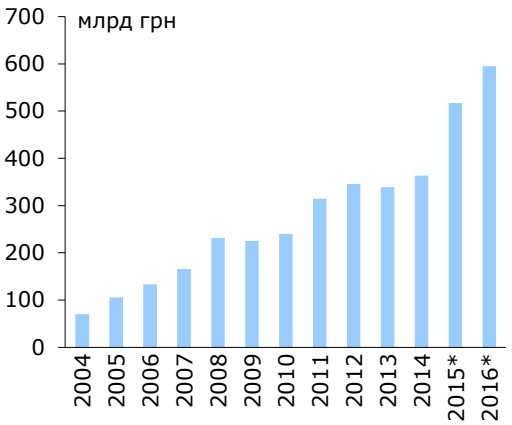
Зміни в оподаткуванні. Уряд та Комітет Верховної Ради з питань податкової політики не змогли досягнути компромісу щодо комплексної податкової реформи. В результаті лише часткові зміни було внесено до Податкового кодексу. Подальші зміни Кодексу буде розроблено в першому кварталі 2016 року.

Ставку ППП залишили незмінною на рівні 18%. Ставка ПДФО буде сталою на рівні 18% порівняно із ставкою 15%/20% сьогодні, а військовий збір залишиться на рівні 1,5%. Ставку ПДВ не буде змінено (20% загальна ставка та 7% для фармацевтичних та медичних продуктів), тоді як спеціальний режим ПДВ для сільськогосподарських підприємств буде переглянуто, щоб знизити податкові субсидії цим компаніям. Ставки акцизу та податку на нерухомість було підвищено. Водночас, як і планували, було скасовано додаткове ввізне мито.

Було внесено лише несуттєві зміни до спрощеної системи оподаткування для малого бізнесу, незважаючи на занепокоєння щодо використання цієї системи для ухилення від сплати податків середніми та великими компаніями. Політичним компромісом стало зниження максимального доходу для платників податку на цій системі з 20,0 млн грн до 5,0 млн грн на рік. Ставку податків для третьої групи було підвищено на 1,0 відсотковий пункт до 3% для платників ПДВ та 5% для осіб, які не зареєстровані платниками ПДВ. Ці зміни можуть дещо знизити зловживання системою.

Бюджетні показники 2015 року. За 11 місяців 2015 року доходи Зведеного бюджету зросли на 43,2% дпр завдяки вищій інфляції та змінам законодавства. Зокрема, доходи від ПДФО зросли на 32,7% дпр через запровадження військового збору, а також збільшення оподаткування пасивних доходів. Висока інфляція сприяла зростанню надходжень від ПДВ та акцизів. Запровадження додаткового ввізного мита на рівні5/10% пояснює зростання надходжень від податків на міжнародну торгівлю у 3,2 разів. Водночас погіршення фінансових результатів компаній спричинило зниження доходів від ППП на 4,3% дпр. Неподаткові

Доходи Державного бюджету

* план
Джерело: Державне казначейство, Закон про Державний бюджет на 2015 рік, проект Державного бюджету на 2016 рік

Баланс коштів на Єдиному казначейському рахунку

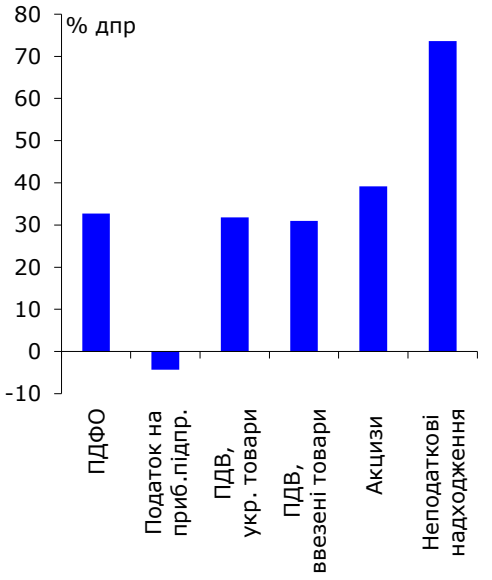

* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

надходження зросли на 73,6% дпр завдяки трансферту рекордного прибутку НБУ до бюджету та вищим власним доходам бюджетних установ.

Профіцит Зведеного бюджету скоротився до 20,0 млрд грн з 26,8 млрд грн в першій десять місяців року. В результаті сума коштів на Єдиному казначейському рахунку (ЄКР) зросла до 48,0 млрд грн в кінці листопада. Це частково відображає частину трансакцій, які не були в процесі виділення коштів. Водночас в грудні виплати було здійснено і сума коштів на ЄКР скоротилась до 9,0 млрд грн. Зокрема, Державне казначейство спрямувало 14,0 млрд грн Пенсійному фонду, щоб забезпечити авансову виплату пенсій за січень 2016 року. Фінансування видатків в останній момент навряд чи підвищує ефективність бюджетних видатків і є визнаним недоліком однорічного планування бюджету.

Зростання доходів Державного бюджету у січні-листопаді 2015 року

Джерело: звіти Державного казначейства

Приватизація: Велика приватизація не вдалося в 2015 році

За одинадцять місяців 2015 року надходження від приватизації склали лише 145 млн грн із запланованих 17 млрд грн. Ні Одеський припортовий завод, ні Центренерго чи обленерго, приватизація яких була запланована, не були продані.

Незважаючи на те, що початковий план надходжень від приватизації був надто амбітним через високу політичну та економічну невизначеність, існує кілька інших причин, які негативно вплинули на приватизацію. Перш за все, парламент не затвердить проект закону, який виключає необхідність продажу на фондових біржах 5-10% пакетів акцій компаній, забороняє приватизацію українських компаній російськими покупцями і створює можливість залучення консультантів для продажу великих об'єктів. Крім того, приватизація частини виставлених на продаж компаній супроводжувалася політичними спекуляціями або судовими рішеннями, які зупинили процес (зокрема, це стосується продажу Президент-готелю).

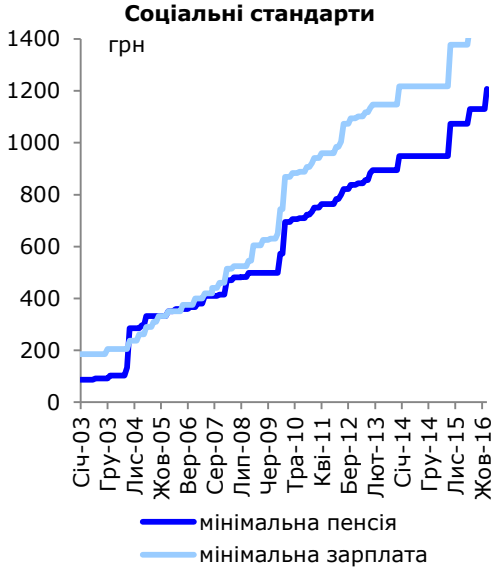
Соціальна політика: Збільшення соціальних стандартів

Як і планували раніше, соціальні стандарти у 2016 році буде підвищено двічі: в травні та грудні. Так, прожитковий мінімум (а, отже, мінімальну заробітну плату та мінімальну пенсію) буде підвищено на 12,8% в середньому наступного року та 12,5% дпр в грудні (у 2015 році вони зросли відповідно на 4,4% та 13,1% дпр). Отже, реальні соціальні стандарти залишаться незмінними у 2016 році (хоча в середньому вони будуть дещо нижчими, ніж у 2015 році). Водночас уряд зобов'язаний провести верифікацію пенсій та виплат соціальної допомоги, що за оцінками сприятиме заощадженню 4,7 млрд грн.

Оподаткування пенсій залишиться незмінним. Зокрема, пенсії понад три розміри мінімальної заробітної плати (4137 грн на місяць) буде оподатковано 15% ПДФО. Крім того, суму перевищення пенсій працюючим пенсіонерам над розміром 150% мінімальної пенсії буде знижено на 15%. Максимальна пенсія становитиме 10740 грн в місяць у 2016 році.

Уряд передав органам місцевого самоврядування повноваження приймати рішення щодо надання пільг окремим категоріям громадян (наприклад, інвалідам, учасникам бойових дій), які раніше фінансували за рахунок субвенцій з Державного бюджету. Йдеться, зокрема, про безоплатний проїзд в громадському транспорті, пільги на оплату житлово-комунальних послуг, користування стаціонарних телефоном. Такий крок є виправданим з огляду на збільшення децентралізації. Водночас це може призвести до різного рівня соціальної підтримки відповідних груп населення залежно від їх місця проживання.

Соціальні стандарти

Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2015 рр., Проект Державного бюджету на 2016 р.

Ринок праці: Зменшення економічної активності

Заробітна плата. Середня номінальна заробітна плата в листопаді зросла на 27,3% дпр до 4498 грн завдяки індексації на інфляцію. Зменшення реальної заробітної плати сповільнилося до 14,0% дпр внаслідок підвищення мінімальної заробітної плати та сповільнення інфляції.

Заробітну плату в промисловості збільшили в середньому на 23,3% дпр у зв'язку із підвищенням мінімальної заробітної плати. Заробітна плата у трьох галузях не зменшилася у реальному виразі. Зокрема, середня заробітна плата зросла на 41,6% дпр в текстильній промисловості та на 40,6% дпр у виробництві фармацевтичних продуктів. Таке зростання можна пояснити виграшем цих галузей від імпортозаміщення. Заробітна плата на підприємствах з виготовлення електронного та оптичного обладнання виросла в середньому на 51,6% дпр, найвірогідніше, завдяки збільшенню обсягів військових замовлень. Водночас середня заробітна плата у секторі електро- та газопостачання виросла лише на 15,3% дпр через незадовільний фінансовий стан компаній.

В листопаді відбулося суттєве зростання заробітної плати у бюджетному секторі в порівнянні з попереднім роком у зв'язку з вересневим підвищенням ставки першого тарифного розряду єдиної тарифної сітки, що використовується для оплати праці працівників бюджетних установ. Заробітна плата зросла на 26,4% дпр в освіті та на 28,2% дпр в охороні здоров'я. Заробітна плата в секторі державного управління та оборони зросла на 31,3% дпр.

Безробіття. Рівень безробіття (методологія МОП) становив 8,6% економічно активного населення у віці 15-70 років в третьому кварталі 2015 року. Рівень безробіття у третьому кварталі 2014 року становив 9,5% дпр. Однак ці дані не можна напряму порівнювати, оскільки з 2015 року дані з тимчасово окупованої території Донецької та Луганської областей не враховано при розрахунку рівня безробіття. Така зміна методології може частково пояснити зменшення кількості економічно активного населення на 1,6 млн. Частина цього зменшення може бути результатом збільшення кількості економічно неактивного населення через слабкість ринку праці.

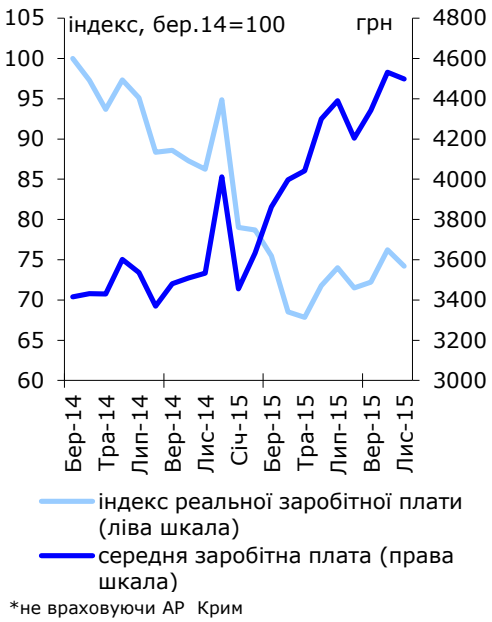
Монетарна політика: Базова інфляція 5% за другу половину 2015 року

Місячна базова інфляція становила 0,4% дпм. Загалом базове ІСЦ зросло на 5,0% у другій половині 2015 року проти 28,2% у першій половині року. Стабільний обмінний курс та низькі ціни на сировинні товари (включно з цінами на нафту, газ, зерно та сталь) обмежили витрати на виробництво. Низькі ціни на експорт також обмежували зростання цін на внутрішньому ринку. Загалом індекс цін виробників зріс на 1,9% в другій половині 2015 року, а індекс цін на сільськогосподарську продукцію на 4,6%. Слабкий попит (номінальний обсяг товарообороту підприємств торгівлі зріс лише на 10% дпр в липні-листопаді), здається, стримував зростання націнок роздрібної торгівлі.

Повний ІСЦ зріс на 0,7% дпм у грудні, що довело зростання цін у 2015 до 43,3% дпр. Місячне зростання повного ІСЦ було вищим за базову інфляцію через зростання цін на деякі непереоблені харчові продукти включаючи яйця, цукор та овочі (що коливались від 2,5% дпм для цукру до 12% дпм для яєць). Ціни на комунальні послуги не змінились у грудні.

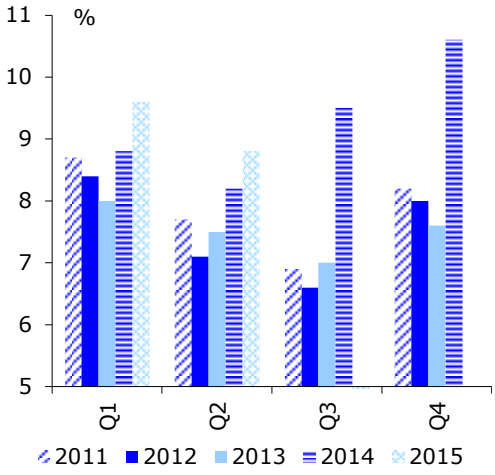
У грудні монетарна політика не зазнала значних змін, але ліквідність банків зросла через сезонні фактори. НБУ додав 15,6 млрд грн ліквідності через покупку ОВДП, залишки коштів на ЄКР впали на 38,9 млрд грн. В результаті вимоги банків до НБУ перевищили 10% активів банків. Однак банки залишались обережними і кредитування залишалось обмеженим.

Середня заробітна плата*

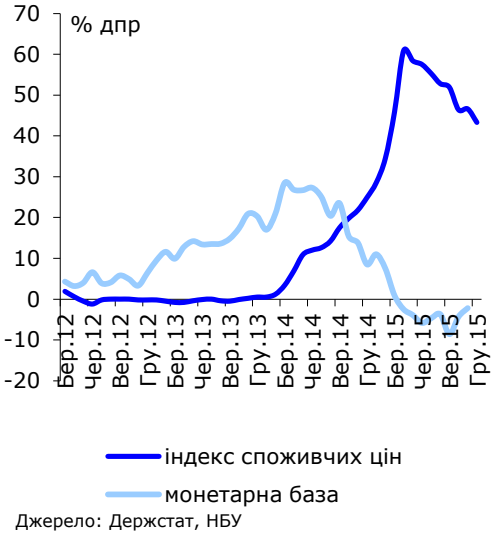
*не враховуючи АР Крим
Джерело: Держстат

Unemployment rate (ILO)

* 2014 - without Crimea, 2015 - without Crimea and occupied territory in the East
Source: Ukrstat

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

Обмінний курс: Стабільність на нижчій точці

В грудні міжбанківський обмінний курс рухався в проміжку 23-24 грн за дол. США. НБУ допомагав утримати обмінний курс в цьому проміжку, купивши 120 млн дол. США на аукціонах за курсом близьким до 23 грн за дол. США. В останні дні року НБУ продав 30 млн дол. США, щоб покрити частину звичайного зростання попиту. Міжнародні резерви НБУ сягнули 13,3 млрд дол. США в грудні, що було менше ніж заплановано через затримку фінансування від МВФ

Державний борг: Запроваджено мораторій на виплату боргу перед Росією

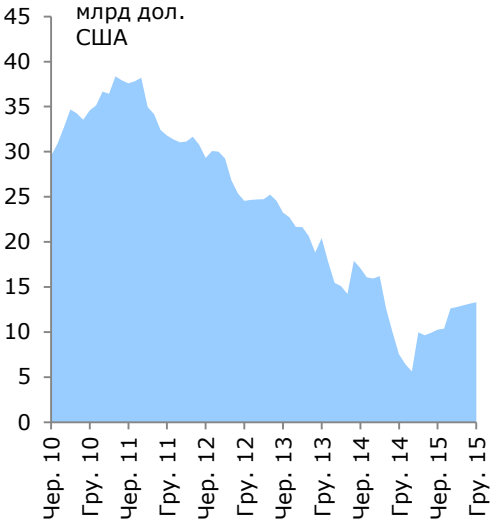
Зовнішній борг. На початку грудня Міністерство фінансів та Японське агентство міжнародного співробітництва (JICA) підписали кредитну угоду. Очікується, що Агентство надасть Україні кредит на суму 300 млн дол. США в рамках "Другої позики на політику розвитку» (DPL-II), ухваленої Світовим банком восени 2015 року. Кошти буде надано строком на 20 років з 6-річним пільговим періодом під 1% річних. Позика спрямована на впровадження політики дерегуляції та підвищення прозорості у державному секторі, а також підтримку фінансової системи України.

Крім того, було укладено кредитну угоду із Польщею. Зокрема, в 2016 році Польща відкриє для України кредитну лінію на суму 1 млрд євро для стимулювання більшого товарообігу між країнами.

Внутрішній борг. У грудні Міністерство фінансів здійснило цільовий випуск облігацій внутрішньої державної позики на суму 5 млрд грн під 10,9% річних для підтримки Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Всього за 2015 рік загальний обсяг ОВДП, випущених для підтримки Фонду, досяг 41,5 млрд грн.

Реструктуризація боргу. 18 грудня Кабінет Міністрів запровадив мораторій на погашення Росії Єврооблігацій на суму 3 млрд дол. США, заплановане на 31 грудня 2015 року. Під дію мораторію підпали також кілька кредитів, залучених під державні гарантії (три кредити Укравтодору та один державного підприємства "Конструкторське бюро "Південне") на загальну суму 0,5 млрд грн. Раніше Росія відмовилася прийняти загальні умови реструктуризації суверенних єврооблігацій. Незважаючи на те що МВФ класифікував цей борг як офіційний, уряд очікує, що нова політика Фонду щодо заборгованості перед офіційними кредиторами за двосторонніми угодами (LIA) дозволить МВФ продовжувати фінансувати Україну в рамках Програми розширеного фінансування (EFF). Мораторій призведе до подання офіційного позиву Росії проти України до суду Великобританії.

Міжнародні резерви НБУ

Джерело: НБУ

Таблиці

Економічні Тенденції		IV 13	I 14	II 14	III 14	IV 14	I 15	II 15	III 15	Січ.[к]	Лют.[к]	Бер.[к]	Квіт.[к]	Тра.[к]	Чер.[к]	Лип.[к]	Сер.[к]	Вер.[к]	Жов.[к]	Лис.[к]	Грд.[к]
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,7	-5,0	-4,7	-8,6	-10,1	-21,4	-20,5	-16,6	-21,3	-21,7	-21,4	-21,5	-21,2	-20,5	-19,5	-18,0	-17	-15	-14,4	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-14,5	-6,4	-8,9	-17,2	-19,3	-31,3	-28,3	-22,8	-36,7	-32,0	-31,3	-32,6	-38,5	-28,3	-26,7	-24,6	-23	-21	-18,8	…
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	13,7	6,0	-3,9	16,0	5,0	-4,7	-9,3	-5,3	-2,4	-3,6	-4,7	-4,8	-5,4	-9,3	-3,5	-5,8	-5	-4	-4,7	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	9,5	7,7	0,8	-5,3	-7,5	-23,9	-24,6	-22,3	-22,6	-21,2	-23,9	-25,3	-24,7	-24,6	-23,6	-23,1	-22	-22	-21,4	…
Середня заробітна плата	грн.	3390	3245	3488	3463	3508	3650	4113	4313	3455	3633	3863	3998	4042	4299	4390	4205	4343	4532	4498	…
ІСЦ	% дпр	0,5	3,4	12,0	17,5	21,8	45,8	57,5	51,9	28,5	34,5	45,8	60,9	58,4	57,5	55,3	52,8	51,9	46,4	46,6	43,3
ІВЦ	% дпр	1,7	3,9	15,9	26,9	32,8	51,7	37,9	32,5	34,1	41,0	51,7	48,6	42,0	37,9	37,0	33,0	32,5	30,2	25,1	25,4
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-5,2	-7,7	-6,5	-9,8	-13,1	-32,9	-35,4	-33,5	-30,8	-32,3	-32,9	-34,5	-36,4	-35,4	-35,4	-34,6	-33,5	-32,6	-31,8	…
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-3,4	-14,7	-18,6	-24,5	-27,1	-36,0	-39,2	-36,2	-36,3	-35,9	-36,0	-37,2	-39,3	-39,2	-38,8	-36,4	-36,2	-34,8	-33,5	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-19,6	-1,9	-0,6	-5,2	-6,5	-1,0	-1,2	-2,0	-0,4	-0,9	-1,0	-1,1	-1,3	-1,2	-1,4	-1,9	-2,0	-2,6	-3,2	…
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-16,4	-1,3	-0,6	-3,8	-4,6	-0,5	-0,3	0,0	-0,3	-0,6	-0,5	-0,6	-0,6	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	-0,3	-0,6	…
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8	6,4	5,6	10,0	9,6	9,9	10,3	10,4	12,6	12,8	13,0	13,1	13,3
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	20,3	28,5	25,1	23,5	13,8	0,9	-5,9	-8,6	11,0	7,5	0,9	-2,5	-3,9	-5,9	-4,7	-3,7	-8,6	-4,3	-2,2	…
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	16,5	18,5	17,5	16,4	16,4	19,9	23,1	21,1	17,2	18,8	23,6	23,8	23,6	22,0	21,2	21,2	21,0	20,9	20,7	…
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,56	21,74	15,94	24,77	22,98	22,49	20,94	21,26	21,79	21,65	21,79	21,94	23,33	23,42
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	8,86	12,71	12,58	13,56	21,18	21,62	21,69	15,81	24,48	23,26	22,71	20,92	21,23	21,76	21,54	21,78	21,84	23,31	21,84
Обмінний курс, середній	євро	10,87	12,14	13,71	16,67	17,21	23,88	23,88	24,11	18,53	27,78	25,32	24,47	23,32	23,84	23,94	23,93	24,46	24,56	25,07	24,23

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим. З січня 2015 року Держстат також не включає дані з території АТО.

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014[к]
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9	1566,7
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	182,0	132,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0	-6,8
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7	-10,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7	2,8
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	12,1
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1	17,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7	31,8
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	-5,2	-0,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	-3,4	-0,3
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	-16,4	-5,3
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,7	-8,1	-9,0	-4,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	3,4	0,3
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4	7,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4	-4,6
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	39,9	70,2
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	20,6	39,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3	8,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0	11,9
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	15,8
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6	15,7
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0	19,3

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14[к]	II 14[к]	III 14[к]	IV 14[к]	I 15[к]	II 15[к]	III 15[к]
ВВП	млрд. грн.	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	302,9	353,0	394,7	404,3	313,6	375,9	434,2	443,1	367,6	449,6	555,0
реальний ВВП	% дпр	3,9	6,5	5,0	2,5	3,1	–1,3	-2,3	-1,2	-1,3	-1,2	3,3	-1,2	-4,5	-5,4	-14,8	-17,6	-14,6	-7,2
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	14,2	16,1	18,5	7,8	12,3	11,0	5,5	6,5	9,5	8,4	6,8	2,2	-9,0	-15,5	-13,6	-20,7	-27,6	-17,8
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,9	-9,4	-6,6	3,3	4,8	9,9	1,5	1,1	-2,3	-3,3	-2,5	-6,0	4,5	-0,5	3,5	5,0	-6,7	-2,5
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	3,7	9,7	12,0	13,8	17,5	-5,2	-4,9	7,0	-17,4	-7,7	-5,1	-19,9	-16,8	-26,7	-26,2	-25,1	-13,8	-7,4
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	4,9	0,3	-4,1	-7,3	-8,1	-3,8	-9,6	-9,0	-14,3	-7,9	-4,1	-5,8	-2,6	-16,8	-31,0	-26,2	-22,5	-11,3
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	23,3	12,5	5,2	-3,0	9,0	4,3	-2,6	-2,4	-18,4	-0,7	-1,8	-13,0	-11,1	-31,9	-29,0	-20,1	-32,2	-18,5
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	1,3	16,7	38,1	0,5	11,5	-8,3	-4,0	5,7	20,8	-2,0	38,2	5,9	-9,0	25,7	-19,1	-4,8	-11,7	-3,8
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	3,4	4,6	-2,9	1,1	1,8	-4,8	-5,5	-9,5	-9,2	-9,8	-8,9	-8,8	-8,0	-14,8	-16,7	-25,6	-21,8	-9,9
Будівництво (реальна)*	% дпр	10,9	0,1	2,0	1,2	3,4	-15,3	-20,8	-14,9	-20,8	-11,1	-7,7	4,4	-16,7	-24,1	-30,9	-35,3	-25,6	-12,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	2,8	6,1	3,0	3,2	4,6	0,4	-1,2	1,6	-0,2	1,9	4,7	-3,2	-8,2	-17,5	-21,7	-24,8	-20,4	-15,1
Транспорт (реальна)*	% дпр	7,9	5,7	11,1	-2,3	-3,3	-8,4	-9,5	-2,7	-0,6	2,8	2,8	-2,3	-5,9	-5,6	-12,1	-13,2	-2,7	-0,2
Платіжний баланс																			
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-1,7	-2,6	-4,3	-1,9	-3,7	-3,9	-4,8	-3,2	-2,3	-6,0	-5,0	-1,3	-0,8	-1,2	-1,4	-0,5	0,2	0,1
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-4,4	-5,6	-9,5	-5,2	-8,5	-8,1	-10,1	-8,5	-5,1	-12,2	-9,9	-3,6	-2,6	-3,4	-6,7	-3,1	1,0	0,3
Баланс товарів	млн. дол. США	-3211	-5098	-5771	-4292	-5818	-5503	-6233	-4635	-3677	-7881	-5935	-2195	-1185	-1412	-2336	-1104	-445	-660
Баланс послуг	млн. дол. США	1882	2523	1867	1864	1697	2361	1578	1349	1504	2575	1066	937	443	456	686	633	469	360
Поточні трансферти	млн. дол. США	878	988	803	683	805	777	711	533	589	480	547	241	494	306	500	443	592	…
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	821	472	1199	859	-665	-319	725	558	-397	-907	-883
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	113	42	207	-3	74	83	339	705	579	664	-757	-239	-50	-84	-17	-13	…	…
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,26	21,74
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58	21,18	21,33	21,23	21,69
Бюджет																			
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,3	29,5	29,1	28,9	35,8	29,9	25,1	27,7	38,2	35,2	37,6
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	4,7	4,9	5,2	4,8	4,3	5,1	5,6	5,4	5,6
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,4	3,0	3,0	5,0	2,5	1,9	1,6	4,5	1,8	1,6
Податок на додану вартість	% від ВВП	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	8,2	8,5	8,8	9,7	6,9	10,2	11,7	9,3	10,1
Акцизні збори	% від ВВП	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,1	2,8	3,4	3,5	3,8
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,0	36,0	30,4	36,3	35,6	35,3	27,6	35,9	34,3	35,4	32,9
Поточні видатки	% від ВВП	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,7	34,1	28,5	33,5	35,1	34,3	26,1	33,9	32,5	34,1	30,3
Капітальні видатки	% від ВВП	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,5	1,9	1,8	1,3	2,6
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,3	-1,5	-7,4	0,1	-5,4	-2,8	-8,8	3,8	-0,4	4,5
Надходження від приватизації	% від ВВП	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Ринок праці																			
Середня зарплата (реальна)	% дпр	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1	5,9	3,5	-4,1	-11,0	-13,4	-20,1	-27,8	-20,0
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	8,9	5,7	2,5	4,7	-3,4	-6,8	-5,6	-19,2	-23,5	-34,0	-26,6
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	7,7	6,9	8,2	8,4	7,1	6,6	8,0	8,0	7,5	7,0	7,6	9,0	8,2	9,5	10,6	9,6	8,8	8,6
Банківський сектор																			
Грошовий агрегат М0	% дпр	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8	19,0	6,0	-1,3	-6,2
Грошовий агрегат М2	% дпр	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	14,2	5,4	9,0	3,1	5,6
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3	-22,1	-19,1	-17,7	-16,6
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5	18,0	25,4	11,6	3,7
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8	-9,1	-11,0	-11,8	-15,8
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1	53,5	58,4	29,2	18,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6	21,7	17,9	3,1	-5,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8	59,5	58,5	57,6	60,7
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4	16,6	19,9	23,1	21,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2	8,8	8,2	9,3	9,2

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[к] Дані не включають Крим, у 2015 році - не включають частину зони АТО, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської с

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Артур Ковальчук
kovalchuk@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

Костянтин Кравчук
k.kravchuk@ier.kiev.ua

Олександр Крініцин
krinitsyn@ier.kiev.ua

Андрій Бутін
butin@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Тетяна Олійник
oliinyk@ier.kiev.ua

Вікторія Беспалько
bespalko@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Олекса Степанюк
stepaniuk@ier.kiev.ua

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.